

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie z wniosku **B. O.** o zadośćuczynienie,
po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2024 r. w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie
art. 535 § 3 k.p.k.,
kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy od wyroku Sądu
Apelacyjnego w Katowicach z 23 stycznia 2023 r. sygn. akt II AKa 461/22,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 3 sierpnia 2022 r. sygn.
akt V Ko 8/22,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić wnioskodawcę od kosztów postępowania kasacyjnego.**

[PGW]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie z wniosku B.O. w przedmiocie zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowej aresztowanie w toku postępowania karnego prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Rzeszowie w sprawie o sygn. akt X K 95/15 stosowane w okresie od 13 lutego 2018 r. do 14 stycznia 2020 r. wyrokiem z 3 sierpnia 2022 r. sygn. akt V Ko 8/22, na zasadzie art. 552 § 4 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Rzeszowie na rzecz wnioskodawczyni B. O. kwotę 60 000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie

o sygn. akt X K 95/15 Sądu Rejonowego w Rzeszowie w okresie od godziny 14:23 w dniu 21 czerwca 2018 r. do godziny 15:20 w dniu 26 kwietnia 2019 r. z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt I wyroku). W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy w Katowicach ww. wniosek oddalił (pkt II wyroku).

Na skutek apelacji prokuratora, pełnomocnika wnioskodawcy oraz pełnomocnika organu uprawnionego do reprezentowania Skarbu Państwa, Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 23 stycznia 2023 r. sygn. akt II AKa 461/22, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił w całości wniosek B.O. o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie stosowane w toku postępowania karnego prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Rzeszowie w sprawie o sygn. akt X K 95/15 (pkt 1 wyroku).

W pozostałej zaś części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (pkt 2 wyroku).

Powyższe rozstrzygnięcie sądu II instancji kasacją zaskarżył pełnomocnik wnioskodawcy, podnosząc w niej zarzuty obrazy następujących przepisów prawa:

- art. 257 § 1 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie i stwierdzenie, że tymczasowe aresztowanie oskarżonej było nieuzasadnione;
- art. 258 § 1 k.p.k. poprzez błędne jego zastosowanie i stwierdzenie, że oskarżona będzie utrudniać postępowanie, nakłaniać do składania fałszywych zeznań lub istniała obawa ucieczki, lub ukrycia się oskarżonej;
- art. 259 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że nie zachodzą przesłanki do odstąpienia od tymczasowego aresztowania;
- art. 552 § 4 k.p.k. w zw. z art. 253 § 1-2 k.p.k. w zw. z art. 260 § 1 k.p.k. w zw. z art. 264 § 3 k.p.k. poprzez pominięcie faktu, iż nawet w razie ewentualnej zasadności tymczasowego aresztowania, ze względu na stan zdrowia fizycznego oraz psychicznego (wiedza organów w tym zakresie co najmniej od sporządzenia opinii sądowo-psychiatrycznej oskarżona w ogóle nie powinien być znajdować się

w areszcie śledczym (w żadnej części), ale środki te powinny być wykonywane w postaci umieszczenia w odpowiednim zakładzie leczniczym, w tym w zakładzie psychiatrycznym;

- art. 5 ust. 5 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r. przez niezastosowanie tego przepisu w stanie faktycznym sprawy, pomimo że stanowi on, iż każdej osobie niesłusznie zatrzymanej (tymczasowo aresztowanej) należy się stosowne odszkodowanie; na tej samej zasadzie naruszenie art. 41 ust. 5 Konstytucji RP w zw. z art. 9 Konstytucji RP poprzez ich niezastosowanie w sposób bezpośredni, mimo iż odnoszą się do tej sprawy i sytuacji oskarżonej;

- art. 552 § 3 k.p.k. (zastosowanego per analogiam) poprzez pominięcie, że odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, przysługuje też w przypadku niesłusznego zastosowania środka zabezpieczającego, zwłaszcza przy zastosowaniu środków leczniczo-izolacyjnych.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 23 stycznia 2023 r. sygn. akt: II AKa 461/22 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach, a nadto o rozpoznanie sprawy na rozprawie.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

O oddalenie tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia jako oczywiście bezzasadnego wniósł w swojej odpowiedzi na kasację także pełnomocnik organu uprawnionego do reprezentowania Skarbu Państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podniesione w kasacji pełnomocnika wnioskodawcy zarzuty okazały się oczywiście bezzasadne, co skutkowało rozpoznaniem i oddaleniem tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia przez Sąd Najwyższy jako oczywiście bezzasadnego w trybie wskazanym w przepisie art. 535 § 3 k.p.k.

Zasadniczą kwestią, od której uzależniona była skuteczność zarzutów kasacyjnych w niniejszej sprawie, było zweryfikowanie czy okoliczności zastosowania tymczasowego aresztowania wobec B. O. zostały kompleksowo ustalone i wyczerpująco wyjaśnione przez Sąd Apelacyjny w Katowicach, a w konsekwencji więc, czy zasadne było zastosowanie wobec wymienionej tego rodzaju środka zapobiegawczego, bowiem to w istocie kontestuje skarżący.

Analizując przebieg postępowania odwoławczego, a więc charakter i konstrukcję zarzutów apelacyjnych oraz zawarte w nich wnioski, a także treść uzasadnienia wyroku sądu II instancji, stwierdzić należy, iż Sąd odwoławczy rzetelnie wywiązał się ze swoich obowiązków procesowych.

Sąd Apelacyjny w Katowicach uznając za zasadne zarzuty podniesione przez prokuratora i pełnomocnika organu reprezentującego Skarb Państwa, czego skutkiem było wydanie orzeczenia reformatoryjnego, zdiagnozował i szczegółowo wyjaśnił, co było przyczyną wadliwości rozstrzygnięcia zapadłego na etapie sądu I instancji. W wyniku tych działań kontrolnych wykazał bowiem, iż sąd *a quo* dokonał wadliwej interpretacji zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a przy tym także i wadliwej wykładni przepisów postępowania w kontekście oceny przesłanek zastosowania tymczasowego aresztowania także w okresie od godziny 14:23 w dniu 21 czerwca 2018 r. do godziny 15:20 w dniu 26 kwietnia 2019 r. w sprawie Sądu Rejonowego w Rzeszowie o sygn. akt X K 95/15. W swoich rozważaniach Sąd Apelacyjny wyszczególniając konkretne fragmenty uzasadnienia sądu I instancji oraz opisane tam okoliczności, szczegółowo wykazał, dlaczego wywody Sądu Okręgowego prowadzące do dostrzeżenia przezeń ewidentnych przyczyn uzasadniających uchylenie albo zmianę tymczasowego aresztowania oraz zaistnienie negatywnej przesłanki z art. 259 § 2 k.p.k. uznać należało za błędne (s. 4-8 formularza uzasadnienia wyroku). Wobec stwierdzonych błędów Sąd odwoławczy przedstawił własną ocenę tych okoliczności faktycznych, które doprowadziły do zmiany wyroku, zaś argumentację co do nieprawidłowości stwierdzenia niewątpliwej niesłuszności tymczasowego aresztowania stwierdzonej przez sąd *a quo*, poparł ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego i poglądami doktryny (8-10 formularza uzasadnienia). Całokształt rozważań Sądu

odwoławczego jawi się jako modelowo, a wręcz wzorcowo przeprowadzona kontrola instancyjna.

Formułując zarzuty odnoszące się do braku podstaw stosowania tymczasowego aresztowania wobec B.O., skarżący zdaje się pomijać, iż sąd *ad quem* w niniejszej sprawie przepisów tych nie stosował, a jedynie kontrolował i analizował je pod kątem zasadności zastosowania wobec wnioskodawcy tego wyjątkowego środka zapobiegawczego. Niemniej, w świetle powziętych w sprawie ustaleń faktycznych nie mogło dojść do obrazy art. 257 § 1 k.p.k. jak również art. 5 ust. 5 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r. czy też art. 41 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, należy bowiem zgodzić się z Sądem Apelacyjnym, iż w zakwestionowanym okresie stosowanie tymczasowego aresztowania wobec wnioskodawcy oparte było na przesłance z art. 258 § 3 k.p.k. Zgromadzony w toku postępowania materiał uzasadniał bowiem obawę, iż B. O., mogłaby dopuścić się przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu (s. 7 formularza uzasadnienia wyroku).

W kontekście dalszych zarzutów kasacji pełnomocnika wnioskodawcy odnoszących się do istnienia obowiązku zadośćuczynienia, to je także uznać należało za całkowicie bezzasadne. Sąd Apelacyjny w Katowicach trafnie bowiem wykazał, iż dalsze decyzje procesowe wobec B. O. zapadały w warunkach art. 264 § 2a k.p.k. oraz 264 § 3 k.p.k. (s. 8-9 formularza uzasadnienia), a zatem w takim stanie rzeczy, zaaprobować należy stanowisko Sądu odwoławczego, znajdujące też potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (*postanowienie SN z 26 lutego 2021 r. sygn. IV KK 693/19 i cyt. tam piśmiennictwo*), iż zasadnym było oddalenie przedmiotowego wniosku pełnomocnika B.O. o odszkodowanie i zadośćuczynienie w całości.

Rozstrzygnięcie o kosztach w punkcie 2 postanowienia Sądu Najwyższego uzasadnia treść art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[PGW]

[ał]